

ივერიის

რედაქცია:

ნიკოლოზის ქუჩა, 21.

ტელეგრაფი.

გაზეთის დასაბარებლად

და განცხადებთა დასაბუჯდად უნდა მიპრობონ რედაქციას და წერა-კითხვის გამავრც. საზოგადოების კანცელარიაში.

ფასი განცხადებას:

ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზე — 16 კაპ. მეოთხეზე — 8 კაპ.

„ივერიის“ ტელეფონი № 227

გაზეთის ღირსება:

№	მას. კ.	თვე	წელი
12	... 10	6	6
11	... 9 50	5	5 50
10	... 8 75	4	4 70
9	... 8	3	3 55
8	... 7 25	2	2 75
7	... 6 50	1	1 50

ცალკე ნომერი—ერთი შაბრი.

„ივერიის“ ტელეფონი № 227.

გაზეთობა ტყუილის სათხავედროს ბანძისა ამათ აცხადებს, რომ 9 აგვისტოს 1895 წ. დღის 12 საათზე ქ. ტფილისში, ბანძის საღვთობაში, ფრენციონის ქუჩაზედ მოხდებოდა აჯარო ეპიროსის გასყიდვა ალექსანდრე და ვლადიმერ სტეფანის ძე კლოუზაროვების უძრავის ქონებისა, რომელიც ბანძის ღირსება, რადგანაც ეპიროსით ვერ იქნა გასყიდული და ამყოფებოდა ქ. ბათუმში, „ნურისა“ ნაწილში, სპეკულაციისა და კაპიტალის ქუჩაზედ უძრავი ქონება შეყვება სამის ორ-სართულიან სახლისა, რომელითაც დანართი და ექვსი საცხოვრობი ნივთიერებით სწავიანის ნაწილი, რდილოეთით—კომაროვსკის ქუჩა, დასავლეთით—სპეკულაციის ქუჩა და აღმართით მკურავინის მამული. მათზედ ირატება სათანო ვალი 8,500 მან. 66 კ. და ნედრობები 078 მან 30 კაპ. ვაჭრობა 19,578 მან. 96 კ.—იმდამო დაიწყება. ბანძის სათანო ვალი ამავე ბანძის გარდაობის ფურცლებით შეიძლება გაუტყდეს მანეთზედ მანეთი მათის ნამდვილის ღირებულებისა და აგრეთვე,

ბანძის თანხობით, შეიძლება ვალი მსუაღელებელ იქნას გადატანილი; ხოლო საკადო შესატანი გარდასახელო და სხვა ნედრობები ნაღდ ფულად უნდა იქნას ბანძში წარადგენილი.

(3—5—2).

ახალი ამბავი

ლარმატიულ საზოგადოების გამგებლის სხდომა, თანადასწრებით გარემო პირობა, შეიკრება ოთხშაბათს საღამოს ბანძის დარბაზში. გამგებამ კუბის წარუდგინა 30 პეისზედ მეტი მომავალ სეზონში წარმოსადგენად. კრებამ თითქმის ყველა პეისები სასურველ წარმოსადგენად იცნო, და თავისი მხრივითაც რამდენიმე კლასიკური პეისი ურჩია. სისამ პეისების გამოცემა ხადებით შემდეგში, როდესაც გარკვევით შევიტყობთ დასის რაოდენობას და ვინაობას, მაშინ უფრო ნამდვილად შეიძლება რეპერტუარის გამოცემა. კრებამ უშუალოდ იუარალბეს მიუქცია იმას, რაც შეიძლება მეტი ორიგინალური პეისები წარმოადგინოს. თუ კი რომელიმე ორიგინალურ პეისს რაიმე ღირსება აქვს წარმოადგინონ და ამით ახალგაზდა ავტორები წააქეზონ შემდგომისთვის; თითქმის იგივე ამ ხარისა და ამავე სეზონში რამდენიმე ახალგაზდა ავტორის ორიგინალურ პეისებს წარმოადგენინებენ.

წერა-კითხვის გამავრცელებლის საზოგადოების გამგებობის მოკვიდა ცნობა, რომ მის მიერ არჩეული ქუთაისის სათავად-ანაწუროსკოლის გამგებლად (ინსპექტორად) ბანი სვიმონ ზეხაროისის ძე ლომბარდინი კავკასიის სამოსწავლო ობლასის მხარეზედ დაუბრუნდება ამ თანამდებობაზედ.

ქუთაისის საფილიოქსერო დასმა გამოაცხადებდნენ ზნებრივობის იბლიმის დასაცემად მიზანს. უნდა იქნებოდეს მისი დასაცემის მიზანს ეცხადებოდეს ვინაირი. დასმა გადასინჯა ს. წიფაში შეიღვივება, სივრცით 1-1/4 დსეტინა და ს. გოლიცინის ში ათი პრიციტის ანგარიშით 32 ენახი, სივრცით 10-2/3 დსეტინა. სულ გასინჯეს ოცდაშვიდი-ათასი ვახის ძირი, 17 მათგანს ფილოქსერა გამოიხდა.

ფილოქსერიანი ძირები და მათი ირგვლივ გაშენებული ვახები გოგორის ნახშირ-ბაღით დაწვეს.

* * * ქართულთა შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელი საზოგადოებამ მოკლე ხანში ახალიცხემი გაჰყარს საამიოხელოს.

* * * პოლიციის მესამე ნაწილში, პაპოვის წიკვილითან, სადაც დანიშნულია პოლიციისაგან სახანაო ადგილი, ყოველ-დღე, ნამეტურ კვირებით აუარებელი ყმაწვილი და მუშა ხალხი იყრის თავს სახანაოდ. აქვე არიან „გვირის ოსტატები“ და მოხატულნი თუ არა, რომ მობანდავე თელი მოაშორა ტრინისოსსო, შეუღლებენ ჩხრეკას, და თუ ფული ვერ ნახეს, მაშინ ან ხალხის, ან შალვაცს და ან ფეხთსაემელს გააშრობენ. მოხუცდარა, რომ მობანდავე უტანსისმოსოდ დარჩენილი და იძულებული ყოფილა შინაძის ისე მისულიყო. ჩუმად ქურდობას ვინ ჩივის, საქმე იმაშია, რომ აშკარად მოტაცება დაიწყო. მაგალითად, 3 აგვისტოს, დღის 8—9 საათზედ ბანაობდა ვიღაც კაცი, რომელსაც იქვე ეწყო ტანისამოსი, გამოიარა ვიღაც ბორცია, შეუპოვრად დასაძინებულს სოფლის შოგის. ნათელი დეტაობდა ის ძალმომრებობა, რომლის შემთხვევათაც ყველა ზურგზედ აბაზობდებოდა ჩვენ გელს და თავისი ე-ოგულსახედარად გაუზნა. იორდანი გელს ცალი ხელი უბეში ჩაელო, მეორე ილიაში იფის სახრე ამოეჩლიავებინა და ისე მაგრა მიეჭრა გულზე, თითქოს მისი თანამგერბობის სახრე-ე ყოფილიყოს.

დიდხანს მდიოდნენ ჩუმად ჩვენი მგზავრები. ბოლოს ბაღდასარა შეჩერდა, ვინხანა ახალაფლება ბოლომდე, გაქნილი,,შლაკა“ მოიხანდა და ერთი დღიწივდა ამოიფშენა. ამ ამოფშენაზედ გამოემორტბა მუცელმა ხანხანი და დისწყია და ჩასუტებალი კსიერი კოტონ-მომკიდებულებით დაუწითლდა. ოფლი უწრწურით ჩამოსდიოდა დაპრახტულ სახრეზედ და ჩასუტებულ თავლის ქუთუთოები სტურცებოდა. ქმხანდა ბაღდასარი და გაქნილის „კარტუზით“ სახრე იგროვებდა. მგზავრებიც უწამოფიწენ.

ვა, ვარაუდი არა ვაქვს, რა მიზეზი ცხლად ვაიყვირო სამხედრო ნაცივალს შევხედა.

მისის ვასულია მენიერიმი და, და რა იქნება. არ გვეყო ამთები წვიმები?! დაბაღის მით უნაბუნა ხაცვალმა და გაიღვიპა. გაიცინა სამხედრო, მსოფლიოდ იორდანამ-ე ამიონობრა.

დემოთო შეიითა, ილექია, წურულს კირე მოსავალი გვეტყება, არა? სიქვა კიდე სიმამა.

ზაი, ზაი, რომ კარგი მოსავალი გვეტყება. ისე იმ კლოთი უნაბუნა ნაცივალმა. იორდანამ-ე ჩახხვლა, ხან ამოიწინდა და გაუბედავად უთხრა:

— რა კენა, არა მაქვს და რა დე-

წვდა ტრინისამოსს, ამიღო ფული და მოპტურცხლა. საბარლო კაცი ამიოდ უყვიროდა ჯებივრის ვიდრე წყლიდგან გამოვიდოდა და გამოვიდებოდა, ჯებივრმა თავს უშველოდა.

ამგვარი ქურდობა ძლიერ ხშირია ხსენებულს ადგილში და საკირობა ყურადღება მიუქცევს, ვისაც ჯერ არს.

* * * ავკალას და მცხეთას ძალიან მგერი ხალხი მიდის ტფილისიდან კვირა-დღეობით ორი-სამი საათით სოფლად დრის ვასატარებლოდ, მაგრამ, სამწუხაროდ, ავკალას ვეღარ იცნობთ, სოფელს აღარაფრია ჰგავი; ორთაქვლა გვერვნებთ. ყველა ბაღებზედ შემდეგი წარწერაა: „რას-პივირანი ი ნინონს“ და ყველა ბაღში არღებენ ქვიკინეწენ. ამიტომ ქალქის მცხოვრებნი მოსალოდნელს სიამოვნებას ვერ ხვდებიან და უმეცყოფილოდ ბრუნდებიან შინ.

* * * დ. უფროლია: ამ უნაქანკელს დროს ჩვენს დაბას ბგერი უსაქმოდ მოხეტიალე ხალხს შემოეჩქია. მაგრამ, რადგანაც ამ უსაქმობის ხელნაკეპთ და თავიც ზედ აბიით, ამიტომ უნდა შეპველად იფიქრონ და ავე-

— ალა, შენ უნდა ვიხაროდ! მგორი ყველს მოხარე უნდა იყო, არა? სამების არ ესიათეუი სითამამე იორდნენსი და შეტევით უთხრა:

— ვა მამავლე, ვითომ რატომ არ უნდა მიხაროდეს. მე რატო ფულეს ვამღველი ამ ჯგჯილების პატრონებს (ხელი გეჯილებისკენ გაიშვირა) ვახა ჰალა-ჰალა იყო!

— შენ, ნაცივალ, მიუბრუნდა მემდგმ მოხელეს. უნდა მიშველო, კალაობას ჰუგო ამეკვირებრა და ერთი კთი ჩოხას ჩაგაცევე. ხომ იცი, მე პიროანი კაცი ვა.

— დემოთო შენი თავი მიცოცხლის ჩემო ბაღდასარ, ვიცი რომ პიროანი ვაქც ბარ. ემპაქურის ღმილით უთხრა ნაცივალმა და წასლა დაპაირო.

— შენი ქრბატეს კირიმე, მეც დამაცადე კოლომამ-დის. აბა რა ვქნა, ცხლა ერთი გროშაც არა მაქვს. დაეღრივა იორდანი.

— ვა, მე რა ვქნა, რომ არა ვაქვს, ჩემი ფულივით ახრუმიდგან ხომ აიძოსულა, შე მამაცხონებულა, მეც ცხლა მიქრის. თუ არ მომირიგდი, სპიროლიბიტენის ლისტო“ ხელში მიქრავს და დღესვე პრისტეს მოვიყვან, შეუტია იორდნენსა და ვას-ვიცა.

— პრიტყავ მოიყვან-რა! ბარ არა მაქვს-რა, რას წაიღებს, ხომ არ დაბარობ, შე დლოცივლო. ნათელ-მირონი კაცი ხარ, ცოტა კიდევ დამაცადე, კვავ დემორივა გეხცი.

მეყო. დღესვე უნდა ფულენი დამი-შეცალი.

— რა კენა, არა მაქვს და რა დე-

უელეტონი

უელეტონი შვიდ დღეზედ, წამის სიმშვიდე მიუღვენ სულსა, ისიც გეყოფა, რაც მწარე ხეღერმა გარგუნა დღემდის მრავალ-ტანჯულსა...

წედაწერი. 4 ივნისი, 1895 წ.

ს უ რ ა თ ი

სოფლის ცხოვრებიდან.

I

ჯერ ისევ დილა იყო, დილა მათის სითათე ტუფა და ღამიზა, როგორც ტრუფა ხოლმე თვით მისი. ა. გარდაშენის გლზეებს და იყო გამოფიგონება და სამუშაოდ მინდვრად მიეშურებოდნენ; აქამდე მოსინდა გაფანტული ღორ-ხბო და სოფლის აჯორწახებული დედაკაცები, რომლებიც ყვირილითა და კივირით საქონელს ეოცებოდნენ. მალე ხეზედ ფრინველები ქუქკობდებდნენ და დილია სუფთა პატრონი წკილილი დედატებოდა მათი ხმა. ძირს-კი სა-მინელი ქვეტინი, ბლავი, ღამი-ნაოი, ვადასინი და ხმაურობა მოიხმოდა. ყველა ეს, ერთად შეერთებულ იხდა, გაჭიკინა მინდვრად დილის ნიავს და გლვის ნაქირანხლევ-კანებს უზიარებდა, რის გამოც ჯე-ჯილეს ზღვასავე იფლევებდა.

ღმინობდა მთელი სოფელი და ცხრა თვალა მზე თვალ-უწვდენელ და ფიროლი შას ვადასინი ვეხებოდა. სოფ. გარდაშენის გზა-ტყვილზედ გაბოხდა ომდენიმე ფხავი. ერთი მათგანს ყველაზედ წინ მო-ვლავდა და სახაველის ხესხებით მოგოროვდა ტმითი გაყრულს „მა-

რახელ. ეს გახლდა დაბა ც—ს მოკატე და ს. გარდაშენის კარგი ნაცნობი ბაღდასარ ტერ-ბაღდასარი-ანა.

ბაღდასარ ტერ-ბაღდასარიანს ტერ, როგორც ეტყობოდა, არავითარი ვაღიწა არა ჰქონდა სულის ჩამდგმულ მისის დღას, მის სახე მოაღწე-შედა, თვალმდე ასწილდებოდა, და მოპარსული პირის სახე საშინლოდ დაპრახტულია. მდილიდა თავ-ჩაღწე-ხული, დაფიქრებული. მხოლოდ დილა გამომშვებით ვადასინებდა ბოლომდე თვალს გზის ნაპირებზედ ვადასინის ჯგჯილეს და მამინ-კი მისი თვალმ-ბი სიხარულს ნაჭურქალი დეიფე-ბოდა.

— ტერ ასტანს! რა ჯგჯილია, შენდი ქოთმე და წიდიღვდა ბაღდასარი-და და ფეხი აუჭარა. ბაღდასარს ჩამოეკლო ზუსტდეს ცა-კა-ტვეტი გაუღიოდა და ბაღდასარიც ფეხს აუყო-ღებდა. მას უნა მისდებოდა ხმელ-მხეტილი და ტან-დაბალი სოფლის მო-ხელენაცივლი, რომელიც მალ-მალ-დასადვდა ბოლმე გულზედ ჩამოქი-ღებულ მედლეს, თვრე მათყურად მესტებოდა ბოლმე თვით თანხანხვის იორობად გულეს და ბრძანების კლოთი ეუხებოდა; გგგგგგგ ფეხი, მე ოჯახ-ქორა, ვერა ხდელე სა-დილობის დრო მოვიდოა“.

— იორდანიეც უსიტყვოდ მგობრ-ღებოდა პტარმინის პაპო-შენის“ ბრძანებას და გაუბედავად წინ მიიფლევდა.

ბუჩაკი სხაბავი იყო ამ დროს სწ-ყალი იორდანიე. მის თვალმში ნათ-ლად იხატებოდა ის დანჯაურობა და დამტყობა, რომელიც წილად რგუ-ბია ცხოვრების უქედმარაობით და-

თან რამე. ხოლო მათი საფიქრებელი და სკეპტიკური განმარტების, რაც გაფუჭებულ ზნეობის ნაყოფია. სხვათა შორის, თავს ირთობენ რაღაც ლატარკიანობით. წარმოდგენით ლატარკიანობის ეპიდემიას ვეხატვარ, რომ ახლა რაღაც კატრისა და ნენსის ლატარკიანი შემოიღეს. ჩვენში რომ იფეთხიანი სამთავრო იყოს დაარსებული, მაშინ იმხანად თუ ბეჭდონი არა, ცოტანი ხომ მიინც ისარგებლებდნენ. აქ არის ერთი წიგნის გამომდევლო მალაზია, მაგრამ სიძვირე წიგნებისა ხელს უშლისწიგნების გავრცელებას.

სახელმწიფო ქონებათა სამინისტროს ეკუთვნის ავღაბარში დიდი მამული, ავღაბარის აგარაკად წოდებული, ზომით 73 დესეტ. 200 ოთხკუთხედიანი საფარული სამინისტროს ტერიტორიის გუბერნიის სამმართველომ "არაქანევი განიხილეს ნაწილებად დაყოფით ამ მიწების და იჯარადაც გადაეცა, რომ ზედ სახლები აშენებინათ მსურველნი. ამ აზრით 12 დესეტისა 1522 ოთხკუთხედიანი სავალი 105 ნაწილია გაკვეთს იჯარადაც გადაეცა და ამის გარდა 9 დესეტისა 2078 ოთხკუთხედიანი საყენი ქონამდენებისათვის დასტოვეს. მთა ადგილი-კი, რომელიც კრინის გზის ლიანდაგს შემოღობს იმყოფება, ზომით 31 დესეტ. 1200 ოთხკუთხედიანი, დატოვებული იქნა იმავ მდგომარეობაში, სულ-კი განზარბავს აქი იჯარადაც გადაეცა 86 სასახლე ადგილი კრინის გზის ლიანდაგს ქვემოთ და 19 სასახლე ადგილი კრინის გზის ლიანდაგს ქვემოთ. ქალაქის საბჭომ, როდესაც განიხილა გეგმა ავღაბარის სახელმწიფო მიწების

მის სასახლე ადგილებად დანაწილებაში, შედეგობაში მიიღო, რომ დიდად სასურველია ხსენებულს ადგილს სხალები იქნას აშენებული, ხოლო რაღაც კრინის გზის ლიანდაგს ზემოდ მდებარე ცხარეკაში სასახლე ადგილი იმ ადგილის გვერდით მდებარეობს, რომელზედაც ქალაქის დედათა საავადმყოფოს აგება არის განზარბებული და რა-კი კრინის გზის ლიანდაგს ზემოდ მყოფი მიწა 38 დესეტ. 860 ოთხკუთხედიანი, რომელიც კრინის გზის ლიანდაგს ქვემოთ იმყოფება, დამტკიცებული იქნა, ხოლო უნდა ეთხოვს ტერიტორიის გუბერნიის სახელმწიფო ქონებათა მმართველს, რომ იმ მიწები, რომელიც გეგმით ქვემოთ და მოედნისათვის არის გადაღებული, ქალაქს დამტკიცდეს, რომელსაც სახელმწიფო იჯარის გადაცემა მიწების ვაჭრობას დამტკიცებს.

2. კრინის გზის ლიანდაგს ზემოდ მდებარე მიწების გეგმა განუზღოვდა იქნას დატოვებული და შეამდგომლობა იქნას დაწყებული, რომ ეს ადგილი, ზომით 38 დესეტ. 860 ოთხკუთხედიანი, უფასოდ დაეთმო, გადაცემს ქალაქს. საავადმყოფოების დასაარსებლად და საავადმყოფოებისათვის ბაღის გასაშენებლად. ეს შეამდგომლობა, ქალაქის საბჭოს დადგენილების თანახმად, ქალაქის მმართველს აქცია.

ამ შესანიშნავი ის არის, ყოველი ჩარჩი, ყოველი მოვარე, სომეხი იგი თუ ურია, ერთ ყალიბზედ და ერთ მეთოდზედ არის აღზრდილი. დედა აზრი მათის აღზრდისა არის აყვლების "შეძენა" და ამ ფულების შეძენისათვის-კი ყოველგვარი საშუალება ხმარობენ. ეს იქით იყოს, თუ ვინმე გაიღვირბულა სომეხთაგანი, თითქმის ყველას ვაჭრობის ერთგული თვლია-გონივრად. კარამეტა ყოფილი პოლისის მაგალითი, პოლისს ავტორიტის, ავტორიტა ოპანების და სხვა. ამიტომაც არის, რომ ცხონებულმა ხანგრძლივად თვისის შვილის აღსაზრდელად ოპანებს მაგალითი იხმარა და როგორც ოპანებს დაუწყია პირველად ვაჭრობა, ისე ბაღდასარს დააწყებინა.

წამოიხარა თუ არა ბაღდასარი, ხანგრძლივად მაშინვე პატარა ყუთის უფრო, შიგ ჩაუღავს სხვა-და-სხვა წვილი-მანი და გაგზავნა ხელისუფლის სავარჯიშოდ. თვალთმკეცხა და ენა-ფიხიმა ბაღდასარშიმდებარე სოფლისმეცხეობის ბაღი და წინაწინდელი ფილიანი კიცი შეიქმნა. რაღა ბეჭი გაფრტვობით, თქვენი ყარად მოგვსენებთ ჩვენი სოფლისმეცხეობის საქმი, თუ როგორი ცხარეკის არიან და ან როგორი მინდობი ციან. ბაღდასარი ხერხიანად სარგებლობდა ამ გულ-კეთილობით; იქნის წლის შემდეგ თვისის ზურგი ერთის ზურგზედ გადაეცვალა. იმდენ ხანს აწოწილათ საწყალი ვირი, ვიდრე ცხინვალის გზაზედ ბარკეტეშ სულს ვირი ამოხდა. მაშინ-კი სწავილა წვერი ჩვენმა ბაღდასარმა. მოხსნა ვირის ბარგი, აიკიდა ზურგზედ და რის

ქის გამეგობად უკვე დაიწყო ბენტოლისის გუბერნიისათვის შექმნილი, და თავის მხრივც დასძინეს ამ შუამდგომლობას, რომ ქალაქს ვირი-ვალ ცოტა-ეუა აქეს და საავადმყოფოს დასაარსებლად გამოხსენებული სულ არ მოეპოვება, და ამიტომ კარგს იხანთ, რომ თქვენც თქვენი დანებრება გავგიწვიოთ ამ საქმეში სამინისტროს წინაშეა.

ს. სენციანი (ახალციხის მავრა): აქ არის ერთი ძველი ეკლესიის ნანგრევები; ბევრი ამბობენ, რომ ეს ეკლესია მონასტერი ყოფილია. უკანასკნელად თათრების შემოსების შემდეგ მრავალი წიგნები დაუშლავთ შიგ ეკლესიაში ამოთხრობის მიწაში. იხსაც ამბობენ, რომ ამ სოფელში წინად ქართველებს სენტილა ჭკონითა, საიდანაც სოფელს მიუღია ეს სახელი.

მავრა სოფლის ახლოს არის წყარო ისეთი წმინდა, რომ კაცს შეუძლიან მის ძარში კენჭები დათვალოს. ამ წყალს საყვირველი თვისება აქვს. შიგ რომ ან ქალაქი, ან ფული ან სხვა რამ ნივთებია ჩაადგო, ერთის წუთის შემდეგ სულ სხვა ნივთიერი-ბად გარდაქმნის ხალხი.

ქ ო რ ა მ ა მ დ ე დ ი ა .

ს. მ. ალაიანი. დაიწყო ადრეები დიდ ავადმყოფობას განაჩნის იმ სოფლებში, რომლებიც არიან უფროსად აღადგენილი დატოვებულნი და სხვა სოფლებიან. მავალითად ამას წინად მომიხდა მგზავრობა ს. ალაიანში და თქვენი მტერის ის, რაც მე ენახა: სოფლის მტკიცებულება დაუფრთხილეს საქონლის პატრეი კარ-წინ და

ავღრების გამო პატრეიდან გასული წვერი შეგუბებულა და ალგ-ალგად დახვეწებულა შეგანედ. მგზავრს დიდი სიფრთხილე მართებს, რომ შიგ არ ჩარჩოს. წარმოადგენთ მეთიხეულნი, ამ გუბევბს დაპირისა ნახეულის სიტყბი, რა სუნს აუშვებს და როგორს ავადმყოფობას არ განაჩნის ამ სოფელში; მაგრამ ყველა ამას არასფერს მნიშვნელობას არ აქცევენ აქაუნი მტკიცებუნი. რომ ჰქონთ იქუტის მტკიცებუნი, რატომ არ განაჰუთავებთ სოფელს, თქვენიც გაზარალებთ ეს უსუფათაობა, ის გულგრილად მოგიგებთ პასუხს: სიდა მკაცრი-ბა, ბატონო, მაგისთვის, უკან და-ჩრდილი კაცო ვარ, სამუშაოს კვერტი-ბითა. ავრეთვე გზები ამ სოფელსა ისედა წყაროებით და წვიმით ბატონობებული, რომ თუ შეგედა მგზავრსა ცხენი ან ფრთი, თქვენი მტერის რომ ის ველარ გამოივდეს და ტრახი-ბი ჩაფულს ცხენს კუღით წავს დაუწყოს. ქარდობაც ძალიან არის გავრცელებული.

მავალითად ამ ცოტა ხანში მოხდა რამდენიმე მაგალითი: გაუტყეს ერთი აზნაურშელოს მახანი და მეთარეს სა-მზარეულია. ყველა ამას ისე გულგრილად უყურებს აქაური საზოგადოების მამასახლისი და ბოქოფორ, რომ შემდეგში იქნება მახანის და სხვა მზარეულის გატყვას აღარ დასჯენ-ბა და სახლების მტკიცეებს მიწყან ხდენ!

ამისათვის უშეგობესია ყურადღება მიექციან ამ სოფელს, ვისიც ვალია, გა-ბადიეშული.

გადიფორა.

— არა, მამა-ჯან ცოლს დიდი ტეში უნდაო, იტყვიან ხოლმე ქართველები. მე რომ ცოლმ შევიროთ, ვაპმე თუ ერთი არამახალი ვინმე გამოდგეს. მერე ხომ დავიდებუე. არა, ჯერ კიდევ მოვიცილი. ვაიფოქია ბაღდასარმა და დღესაც უცოლია. ან-კი სადა სკალიან ცოლის შესართავად. მთელი დღე საქმეში არის გართული. მთელი დღე თვისის ნისიფისა და მოვალეების დავთრის ათავალიერებს და სულ იმის ანგარაშია: ამა და ამ დღეს ვის რამდენი სარგებელი გამოართვას, ვის თავნი! ვის ბატონის, ვის ქონება აუწყურებს და სხვა. მეტის-მეტე ფიქრით შებლი დაძაღვირა, უძილობით თვლები დასწითლებია და ჩითქეა-ღამინით სასული თითი ისე დაპატრება და დამტყუებია, გვეგონება სვანგებოდ დაუშვებინათო. მაგრამ ვიდრე პირში სული უფგია ჩვენ ბაღდასარს, მინამ იგი დალოლობას ვერ იგრძნობს, ტეპობა დიდი, დიდი სიყვარული ჰქონა ფულებისთვის; იღაც ფულებს ხომ ძალიან უზალისებია კაცის გული, მაგრამ ამავე დროს თავისის შეპატრონის დიდს პატრის შეძენაც სკალიანცი ზემოდ მდებარე ბაღდასარსა სი-საყვირით, ვიდრე ახლოს მისი ზურგ გადატყუებული ვირი! დღეს ბაღდასარი პირველი შეძლებული კაცია მთელს დაბაში და მამასადამე, პირ-ველი კაცოც იგი უნდა იყოს. აქ იმითამაც დეპუტატად არის ამოირჩეული და თე თვისობადა გამოჩენილი და მთავრობსთან დაწინაურებულ კაცი ეწვევა ხოლმე ამ დანას, უთუოდ ბაღდასარი არის პურ-მარ-

სხალტის ხაზობის ბათიარება.

(სამამოა სხალტის უსუფ ყარა მქემე-ოღლა პოლკაქაქსენ, პოამსხელის).

ამ ხეობაზედ ქართველებს დიდი ხანი შეუწახავთ თავი ქრისტიანობით, მაგრამ პოლისის მთელ ზრდაოა მი-ბეზრებით და გათათრებულა. რამ-დენიმე სოფელს-კი სიდიდესი და დი-ხანს მავარებია ქრისტიანობით და ის-ის: გასულა რამდენიმე ხანი და თ-მაღლებს თავიანთი ხოჯები და მოღე-ბი აქეთ ძლიერ გაუმრავლებით. თითო სოფელში ორ-ორი ხოჯა და მოღები დაუწყებიათ. ქრისტიანობით დარჩენილს ხალხს ესენი ასწავ-ლიდნენ მუსლიმანობის სწიშლისა და ასმენდნენ, რომ ვინც მუსლიმანობას მიიღებს, ის ცხონდება, იმას სწიშლის კარგებუდა არაფერს მოჰკითხავდნენ, მას ყველა ცოდვებს მიტო-ბათობებდნენ, რაღებნაც მან დაიფოყ-კრებუბუდ ლოცვა და მილო წმიდა სჯული, სჯული ღვთისაგან მოციქუ-ლი, რომელიც ერთადერთს ღმერთს და მუშავენდს სწონასა. რამდენიმე ხანს შედგეს ზოგი დარბეობი და ჩაგო-ნობის, ზოგი შინით და მუქარით დანარჩენი ხალხიც გათათრდა, მოი-სპო აქეთ ქრისტიანობა. პირველ ხანებში მეველებს სისხოვებს, რომ თქვენი მითღე მოჰაქმედის სჯული, ჩვენი გასწავლით ლოცვებს და მერე ხოჯობას მოგკეცთო. მაგრამ ზოგი-ერთ თვლებდნმა უარი განაცხადეს და ზოგამ-კი მიილო მამასის სჯული.

ამ სოფლებში დარჩა გათავადი-ბული მხოლოდ სოფ. ყინაურბი, რომელიც სხალტის ხეობაზედ მდებარე-ბია. ყინაურბისთვის დაიღანს იმაგ-რეს თავი ქრისტიანობით, ამისი მი-ლის მიმართვე. ბაღდასარსაც თავი მოაკეს ამ გვარის პატრით და თუ გარემოება მოითხოვს ხოლმე, კიდევ ცეცხეულობს თავისს ვაჯკობასა. სამტრედიეცი მოაწიწებთ უცდებან ყურს და ქება დიდებით იხსენიებენ. პირის უცნ-კი, სწორე რომ მოგახ-სენებო, საშინლად სძავთ ვის კაცი და სძავთ, იმითამ რომ სულთამსუთავად გარდაქცევილ მთელს ხეობას, ბაღდა-სარს მოჰქეცია გულგობას. წოდსა-რის დასახვა და შვიი პირის დანახვა ერთგვარად მიანათო აქა-ურებს, მაგრამ თუ დანიახს ხოლმე, მაშინ-კი მოაწიწებთ უკრავენ თავს და სულ თვალ-წარბოთ შესტეკებია, არაფერი ვაწყენინათო.

— ბარა-ქალა, ბარა-ქალა ბაღდა-სარ გვევორქი, ეუნებნა ხოლმე ბაღდა-სარა თავისს თავს, როდესაც ერ-კო თად თავ-მოყრილი ც-ში თფ-მდალად მოუხდინა ხოლმე ქულს და შულის თვლით უტყევიან მისს გაქონილ შლავასას, — საქმე გარეგ-ნობა-კი არა, საქმე შენობება, შენობენ, თორავ ჩვენ კნახს რო ყოველ-ღელ ქალაჯერი აცოი და მთარხნ-ტყევილი სიბიძის პაოონები გაუტრავს, ბოლო ჩემი ფულთი-კი არ მართებს! მიი რომ ჩემს სულს დაგაუშვებ-ჩნება წმინდა ნიშნარტედი რომ ხელი ვვილი; დღესვე გაცილი პაოონ-ნიანთა... მაგრამ ამ მამქარებზე ჯერ პატარა გაბეჭეულ და! დაბარო-ყვეს ხოლმე თავისს ფიქრებს ბაღდა-სარი, ერთობ-ჯერ გავილ-გამოვიღოს ც-ის ბუღურზე და შინა ბარუნ-ღებია იმ ფიქრით, რომ თავისს ხოჯას მოუჯდეს და მოვალეები ერთხელ კიდევ დასთვალოს.

ზენი იყო სოფ. ყინჩაურის მღვდელ-კოხი, რომელიც მეთლე მწიგნობარი ყოფილა, მჭადებელი და ქრისტიანობის მოყვარე. ეს მღვდელი ამავ-რედ თავის ხალხს, ეს მღვდელი სწინამაღვრობად მათ, ეს ოსმალის უკუპაბო ეუბნებოდა, რომ ჩვენ და-გვეყენეთ ჩვენს სჯულზედ და ჩვენ არაფერს დავიზავებთ, თქვენი ერთ-გული ქვეშევრდომი ვიქცებითო. სა-მართლო ამის ნებას აძლევდა, რად-განაც ის მღვდელი მეტად გამტრი-ახი და შორს-შეკრუთული ყოფილა. ეს სხვა მღვდლებივით მათ არ დაამჩროლებია ოსმალოს ადგილობ-რივ მთავრობის განკარგულებისა. ეს მღვდელი თავის სოფლის ხალხს გარდა, სხვა სოფლის ახალს გათავა-რებულს ქართველებშიც კი ჰქადა-გებდა ქრისტეს სჯულს, მათ ასმენ-და და არცხვინდა საიდუმლოდ, რომ თქვენ ოსმალოს ბრძანებას დემორ-ჩილეთ ჩვენის ბეგების მოკრებებით და სჯულთა გამოცვლით, გათავა-რდითო. რიგინი კაცი სჯულს არ გა-მოიცვლისო, თქვენ არავინ დაგოც-დათ და თუ დიხობებით, თუ უკეთესიც იქნებოდეს და სჯულთა და-მკიცხვით იქნებოდეს. ამ მღვდლის მივებით ბევრი ახლად გათავაზებული ქართველი ბოზრქად მამა-პაპის სჯულზედ და საიდუმლოდ დაიწყო ქრისტიანობის აღსარება. ბევრნი ერთსა და იმავე დროს თა-თართულ წესებსაც ასრულებდნენ და ქართველსაც.

მაგრამ გავიდა რამდენიმე ხანი, მღვდელი დასძინდა იქნა ჯამეუმე ზისაგან ამ ხნობის აღიბე ხიმამაშვი-რებითან, რომ ყინჩაურის მღვდელი თავისთვის არ დგება და ყინჩაურის

მოვალეობე-კი ბევრი, ძლიან ბე-რი ჰყავს ბაღდასარ გეგორქისს. მღვდელდგან დაწვეული უქანარს-კიდე გულხმადის ერთი კაცი არ იქნება მთელს იმ ახლო-მახლო მი-დამოში, რომ ბაღდასარს ველი არ მართლობდო. მართალია კი უნდა ვთქვათ, რომ ურისი ვალი ურჩენი-ანთ ბაღდასარს ვალსა, რადგანაც მეთის-მეტი გულ-ქვა და შეუპოვლ-ბელი შეუხანა. არც ცრემლი, არც ხეყმა, არც უტყუარ, ვერაფერი, ვერაფერი ვერ აძინებს ფელუის ქო-რფითავე ვეჯარს. ავი იძიომაც ანდახად ვიპაადეს ბაღდასარს გულ-ქვობა და თუ ვაქოვებული კაცი დაიხივლებს ოამეს ხოლმე, მამინევე ხუმრობით იტყვიან. მაგის ჯგირი აქვს ბაღდასარ ტერ-ბაღდასარსა-სამო*. დიდი ბაღდასარს არავის ჯგირი არა აქვს. იგი მხოლოდ იმა-სა სცილობს, როგორმე ბევრი ფე-ლუბი თაგორავოს და სიცილილის შექმდეს სტლის მოხასხელებელ სურფ-კოიანების ეკლესიის სწიქრობის აღმად, მართლა სურფ-კარანეც თუ სწიქრობს, რომ ბაღდასარს ვაჭივინ ვერაფერს ავლებს. იგივე ეხებება ჩვენს ბაღდასარს, ბევრი უკოიქიხეს კიბლებს მისს ფულვებს, მაგრამ ვის იყო უხამს? დავუთვო, დაბედავი მიუ-ლი გულხობა, აქამდისაც ბევრი უმ-ხეგნობილა და დღის შემდეგ ხომ, თუ დასცილდა, უფრო ბევრს ნი-სხევაობდეს.

მთხელ — როდესაც ბაღდასარ ჩემშეღვივებდა დათოვებს ჩასჯლარ-მოდ, და ძველ ბაბაოებს თვავლიე-რებდა, სხვათა შორის, თვლი მთა-კრა აქვს აღმასრულეველ შურ-

ხალხს გარეშე სხვა ახალ გათავა-რების ქართველებშიც კი ბაღდაგებს ბეგის სჯულსა, ბევრი ვადაყვანა მან ძველს სჯულზე. ამის გამო ჩემი რისხვა აწივის იმ მღვდელს ხი-შიაშვილებში. ქრისტიანად დაშვინ-ლებს უქანასწილად გამოუცხადეს, რომ გათავაზდითო, ხალხმა უარი უთხრა, მაგრამ მათე ამით ხოჯა და მოღებე ვაეგხანათ, ჯამე ვაუკეთეს და ლოცვის დროს იქ დაუწყეს ხალხს შეგირბე, მღვდელს ხმა არ გასცეს, ამას უთხრას, შენ შენს ეკ-ლესიაში ილოცე, ხმა არ ამოიღო, თორემ მამინათვე თავს მოკეჩითო. ამ დროს მღვდელი მოხატული ყოფილდა, ამას ძალიც აწია ჰქონდა. ქადაგებისთვის თავი დაუწებებია და ეკლესიას კი არ განშორებია. მჭა-რელსაში დარჩენილა და თვითან მარ-ტოკა ოლოცვობდა თურქთ და ეკლესიის პატრონობდა.

რამდენიმე ხნის შემდეგ ეს მღვდელ-ელი გამაბლა ავაღ, ამას იქ ახალი გათავაზებული ქართველები თურქთ შიშის გამო ვერ ეკარებოდნენ, უში-როდით, რომ მთავრობამ ახაფერის და-გეშეშისო. მღვდელი ძლიერ ავად გახდა და შეწყდა, საქმე გაუტერდა. ამან მიზანრთა ყინჩაურის ხოჯას და სთხოვა თავისთან მივსო, ხოჯა მი-ვიდა, მღვდელმა უთხრა:

— რაკი ასე დავიღუპენით ჩვენ და აქეთ ჩვენის კაცისა აღარავინ არის და არც არვინ შეკარება მე, ამიტომ დადავებებ შენ, რომ ჩემის სიცილე-ლის შემდეგ შენ მიინც მიპატრონო, დამასხვალავი.

მღვდელი მალე გარდაიცვალა. მი-ვიდა მასთან ხოჯა, თათარულის წე-სით მოამზადა და ბოლოს ასწიეს და

ეცლსა და აღტყებით დააფრინდა. — ვა, ეს რა მიქნია, რახე დამი-ღუპავს ჩემი თავი, რახე ვაძღვია აღ-დენია ვაღა... მაგრამ არა... რის-ღაცა, ოას ვამბობ ხე ხომ გუშინწინ გამოვიტანე. სიხარულით დააბოლოვა ბაღდასარამ და გაფთხარებული სახე თან და-თან გუღვლეცადა.

— არა, უნდა ეხლავე წავიდე, თო-რემ კიდედ დამეწყლება. ეს სთქვა ბაღდასარამ, ზუსტებით ცხვირი გამო-რებდა და წაწველებლად დაქმნა ხ.

ის აღმასრულეებითი ფურცელი, რო-მელიც ბაღდასარს ვადა გასული და ახ დაიწყებული გოგანა, გამოტო-ნილი იყო ჩვენის ნაცობის იორდა-ხე გულხის სახელობაზე და რატომ ერთი ზუთ-ჯერ აღარ უნახავს მას მემდეგ, რაც იგი გამოიტანა, ხოლო თუ დავიწყებულად სთვლიდა, ის კი-დედ იმის ძიალი იყო, რომ იორდა-ხე გულხის ჩვენზე ნაცნობო ნაცვალთ მთუხავსა, ყვეული გაღამინხადგო. და აქამდის იმის ცდაში იყო, რა ამბავს მომიტანს ნაცვალთ. მაგრამ რადგა-მაც ნაცვალთ აღარ ჩამოვიდა, ბაღ-დასარს მოთმინების მათე ვაუწყულა, დაავლო თავის კარტუსს ხელი, თომ-ხილედ მოიკლათ თავზე, რის გამოც ქუდის სა წინა შემოიხარა და აჩა-როებით ვაუღდა გარდაშენის გზას. გვა-ხე ნაცვალთ მუხდა და ორივენი ერ-თად იორდანეს საბლისადნე წვავინდნ.

გულხი იორდანე ბრყევაძე, ის, რომელიც დღეს ბაღდასარს კლან-ქებში გამშულიყა და ეხევეწობა ცრატა კიდედ დამაცადელ და ვალს გა-დაგხილეთ, ერის დროს კარგი ოჯა-ხის შვილი იყო მამა მისი გიო, რა

წაასვენეს მეზელუზზედ და ხოჯამ დასაფლავა. ამ მღვდლის და ეკლე-სიის ნიუთები ხალხმა დასჯა ურად და ამით წაიღეს ყველაფერი მათე და-ტიკველ იქნა თვით ეკლესიაც, ისე-რამ დღეს ყინჩაურში მხოლოდ ნა-საყრდენი აღგვიღო და ქვები-და სჩანს. ოსმალოს მთავრობას ეკლესია სრუ-ლიად დაუტკვევადანტგრივია.

წ. კ. (შემდეგი იქნება).

რუსეთის ცხოვრება.

პეტერბურგის ვაზეთებს ვაუკო-ნით, რომ წელს ვახთა მინისტრს ურთ-უყვია ერთი თვის უფლება, რომ-ელით მას მინიჭებულს ჰქონდა თვისს შეხედულებით ამოვირჩია კანდიდატე-ბი თავისუფალ ვაქანსებზე სანდუენე-რო ინსტიტუტში მისაღებად. წელს ოღისი ვაქანის არის პირველი კურ-სზე, ასე რომ სტუდენტები მრტებულ იქნებიან საყოველთაო ვგზაშენის შემ-დეგა.

სეტემბერში პეტერბურგს არსდ-ბა პირველი სკოლა საათის ყთების სასწავლებლად იმ პროგრამითა და წესით, როგორც კარგ ხანია შემო-ღებულია სახვლავ-გაგრი, უმთავ-რესად შეიცარიაში. აქამდის საათის ყთების პეტერბურგში ხელისათა სასწავლებელში ასწავლიდნენ მხოლოდ პრაქტიკულად, ყმაწვილები მიიღებინ 12—15 წლსა; მათ მოეზიარებიათ მხოლოდ პირველ-დაწყებითი სკოლის დასრულების მოწმიბა. სწავლა სავს წელიწადს განგრძობდა. პროგრამა შეატვის სახენებელ შესდგება: გეო-მეტრია, პროექტიული და ტენიე-

ვარდაშენის გუთნიდგა, სოფელში პირველ კაცდ ითვლებოდა და ლავის წინამეშე რეპლითაც კარგი ჰქონდა, და ხელ მოთოდა მისე, თვისს ოთხს შვილს ერთი გუთნული ხარ-კამბეჩი, რამდენიმე დღეური სახანე-სათვის მიწა და ერთი ვენახი დაუ-ტოვა... მაგრამ რაკი იორდანეს ოჯახს დედა ბოძი გამოეცალა, რაკი შორის მოყვარე და დოვლითის და-მავედებელი გიო გამოქალამა ამ სოფელს, იორდანეს ოჯახის საქმე პირ-უჭაღმა წვიდა. გიოს სიცილის მისის ცოლის სიცილილი მოჰყვა და იორდაეს ძემეს ქი ოჯახიშვილობა ნებას არ აძლევდა უზარალოდ დე-მარხ-თ თავისი დედა-მამა და სხასხე-ლი ქველვებაც ვადაუხადეს... გამო-იგალოვებ ძემება დედა-მამა. ცხოვ-რების მინდინარეობამ და კუქის მო-თხოვნილებამ მათე ვადაყაზია გუ-ლიდგან დედა-მამის წაღველი და ოთ-ხი ხელ-მოყვე ბიქი კვლავ შეუღდა მუშაობას, კვლეე ცხოვრებისთან საბო-ძოლეულად მოეხსიდა.

გალონი, დღეებში, მაგრამ ერთ-ხელე შეტყვევული ოჯახის სულ უქან-უქან მდილიდა. ჯერ დედამამის სანარეს ზედა პირ არ შემორობოდა, ჯერ ოჯახის ბერი გამართლეთყო წელს-მე დანაკლისის გამო, რომელიც მას მოუვიდა, და ფოსტის ფული ზედ მოჰყვა. გიოს ოჯახს, როგორც შემ-ღებულსა სკამოდა ბეგის ფული ჰქონ-და შეწერილი, და რომელიც „ბორ-ჩაკი“ კარგზედ დადგათ იორდანე-ანთ ერთი გროშიც არ მოეზიგებო-დათ სახლში. მართალია ფოსტის ფული ვადადებული ჰქონდათ, მაგ-რამ ადგილობრივმა მღვდელმა აღარ

რი ხატე და ხაზე, საათის საქმის თეორია და პრაქტიკა.

ამ დღეებში ვაუწინდა ცეცხლი კი-დედ ერის რუსეთის ქლოქი; ნახევარ-ზე მეტი დღე ვაქალა ქლოქი ბიროვი ვირონიეტის გუბერნიისა.

წარვევა (ყრანლა-ვაზეთებიდან).

რუსეთისა და გერმანიის საერთო მოქმედების შესახებ იაპონიაში შემე-დგი ოფიციალური ამბავია დაბეჭდი-ლი ბერლინის რჩლოთა-გერმანიის საყოველთაო ვაზეთში:

„სხვა-და-სხვა ვაზეთები ამტკიცე-ბენ, ვითომ სახელწიფიოებს გან-ზრახვა ჰქონდეთ, იაპონიაზედ დილო-მანტური ზედავლენა იქონიონ, რაც შე-იძლებს მალე ვაყენინონ იპონიის თვისი ჯარი ტერიტორიებზედ. ვაზე-თები ვარდა ამის მხმაც დასძინენ, რომ ამ სავნის შესახებ ახალ პირობა შე-ტარეს რუსეთმა, სავარანგობა და გერმა-ნიამო. ამ სავნის შესახებ ვარდა-ვერითი ბერილინი სრულებით არა იციანარ, არ იციან სწორედ იმ ვაგუნინამა პი-რობმა, რომლებიც სხვაზედ მეტად არიან ატყაფებული ამგვარს სავნებში.

თვალის მოქმედებისად გრავის გოლუხოვისკის ნახებ თვალის მა-ღულში დიდი ლაპარაკი გამოიწვილა. რადგანაც დიდ ხნომამდის შეჩერე-ბული იყო რაღაც მიზეზით მათი შეხედარა, ამიტომ ზოგიერთს ვაზე-თებში — და უფრო-კი ვენის ვახ. „კეჩი ზრესა“ ში გამოითქვა აზრი, ვითომ იგინი ძალიან კივად შეგუ-როდნენ ერთმანერის, აჩრდილო-გერმანიის საყოველთაო ვაზეთში“ კი

მოუხვენა, გინდა თუ არა წინ-გასას-ღილი და საორმოცო წიკრის უნ-და მომეკეთო. აბა ოდის იხამდნენ, შეეშინდათ სულიერი მამისა, შეე-შინდათ, ვი თუ დედ მამა წავიგებდა დესო, და ისიც მღვდელს მისცეს.

გულხის ავლა-დიდებას მოძრავი საქმიელი და სახანე-სათვის შედ-გენს; ამით უძღვება იგი სახელმწიფო ხაზუს და ცხოვრების თასსგვარ მითხოვნილებას. ნაღი ფული მის სახლში არ მოიპოვება და ამიტომ, თუ გუჯრება დაადგება ვლხესა, ან მამულთ უნდა დაავიროს, ან ქი-რახელი უნდა გაპტოლოს და ან საქა-ნელი. მაგრამ საუბედუროდ ამგვარ-მოვლენის თვისი უზღვევბეც თანა-სდგეს. ფული ჩარჩება აქეთ ხელში. გუპიველულ კაცს რომ ნახებ, ყე-ლიში ხელს უქეუნ და სამი თომში საღირვეს ერთ თუმნად დაინარჩუნებენ ხოლმე.

იორდანეს ოჯახსაც ხომ უზედუ ზრება უწევია; რამდენჯერმე მიზართ ჩვენ სანკომ ბაღდასარ ტერ-ბაღდა-სარიათსც და იმამაც თვისებური ხრო-კები იხიარა. იორდანეს და მისმა ძე-მამა პირველად სამი თუმანი ისესეს. მაგრამ ამ სამ-თუმანში ბაღდასარსა-კარგი ცხრა თუმნის საფსაფი იინა-ზღაურა. როგორც იყო თავი დად-ღის ამ ვალს და დივიციეს კიდევ, ფული აღარ ევალნათ, მაგრამ ერთ-ხელ კიდევ დასტორად იორდანეს ბაღდასარს თავი და ახლა კი სამუ-დამოდ დიდიუა.

189... წელს ხოლგრობის წესებზე სოფელ გარდაშენში საქალღის საში-ნელი კარი განჩადა. როგორც სხვებს, იქ იორდანეს ოჯახსაც შეუღდა და

ურარს-ყაყუს ამ ამბავს. ვაზეთი ამ ზოას,

„რომ აქ ტრის ვარეშე საქმეთა მი-ნსტრთა და თავადა მოქმედებენ ძალიან გულათად იხებლეს ერთმანეთი და ეს შემდგენ ვაზეთებით აიხმბეთო... ერთი იმითი, რომ ამ ორს სახელწიფიო კაცს დიდი ხანია პირადი ცნობა აქვს და მთო-რე იმითი, რომ ამ ორ სახელწიფილის შორის გულიათი და მოკიდებულეა არსებობსო“.

უცხოეთი

ნგალინი. 25 ივლისს ჩესტერში ვაძმართა დიდი მიტრნეი სომხეთის საქმის შესახებ. მიტრნეზედ სიტყვა წარმოხსიქვა გლადსტონმა. სომხეთა ცხდი მდგომარეობა ოსმალოთში, სთქვა ოკატოლი, შედგენა მეტის-მეტად უკლის მმართველობისა. ვა-ნიძობამ დაამტკიცა, რომ რასაც სა-სუნში ჩაღნილ ბოროტებზედ ამ-ბობდენ, ყოველივე მართალია. ძარ-ცვა-გალეჯა, ძალიანოკრობა, წამება და მკვლელობა — არა ხდება სომ-ხეთის პროვინციებში; ხოლო ჩამ-დენი ამავისა არიან ქუჩრები, ოს-მალოთის ჯარი, პოლიცია და მო-ხელენიო. ოსმალოთის მთავრობა ახ-ლა, როგორც წინაღ, ამგვარად შე-მოხვევაში, უარს-ჰყავს ამ უწეს-რი-გობის არსებობას და არაფერს ცელი-ლებას არ მოახდენსო, სთქვა გლადს-ტონმა და ამიტომ საქართვე-ული ლონსიძობა მივილით, რააა ბოროტება მოისპოს. 1856 და 1878 წლების ტრაკატების ძალით ვერო-პას და უმტეხად ინგლისის ნება აქვს ჩაერიოს სომხეთის მმართვე-

საქონელი სულ-მთლად ვაუწყებო. ახლა-კი თვა-სჩინოდა ვაღარიბდა იორდანეს ოჯახი. ასე რომ, ამ ოდესმე გამოჩნდით ოჯახის შვილმა, ყველაზედ უმცროსმა, იორდანეს გაღასწვიტა მოვახმარივად დამდგა-რიყო. დიდად სწულდა ახალგაზდა, სოფლის თავ-მონწონე მიქი მოვახმა-გრიობას, მაგრამ სხვა ხსნა არ სით იყო. სახელმწიფო გარდასახდა ერთ-იორად მოუმატეს, ძემბი დაუქრო-წილა, ოჯახმა იმატა და საზოგ-სა-ბადებელი-კი ხელიდგან გამოეცალათ. მეტი ლინე არ იყო, ნაშეშაღვა-მესე გამოთხოვია თვისის ძემბეს და თვისის ნაბატონართან ვასწია, რომ-მელსაც აღტვე შეუტრგდა მოვახმა-გრიობაზედ. ძმელი და აუტონელი აუო იორდანესათვის პრობლე-დღეებში მოვახმაგრიობისა. მო-უნებლებელი ცეცხლი იყო მის-თვის თავისი ძემბისა და ოჯახის მო-შურება. მუშაობაში ვარათელი იორ-დანეს ხშირად თვავიწყებას ეძლე-ოდა ხოლმე და ერთაულად უღირ-არტლებდა შე-ნიშვნას, ნავგამ როცა მოლაშდებოდა ხოლმე და თვისის სახ-ლის მაგვიტ ბატონიანთქნ დაუხევედ, თვალში ცრემლებით ვესებოდა და სასოწარკვეთილებით უმატებდა: აჯა-და გვიქვსა ჯაღა — თორემ განა ჩე-მი დღეშამიშვილი მოვახმაგრიეთ უნ-და იყოს? რა იკლავ სახალალომ, რომ ჩოვრესკი ერთი დარიბდება და მეო-რეს-კი ვიბეს ისტებეს, აწინდების ცხოვრების უკუღმართობის ბრალო, იმ ცხოვრებისა, რომელიც ძარცვა-გლეჯაზე და ძალ-მამრეობაზე არის ამწებული, იმ ცხოვრებისა ბრალო, რომელიც თავისს წეს-წყობილებით

საქმეში კანონების გასაუმჯობესებლად. ახლა სწორედ დროა, სთქვა ორატორმა, წინააღმდეგეთა ოსმალეთის და თუ ნებით არა, ძალით გავაუმჯობესებინათ პროვიციების მართვა-გამგეობათ.

დასარულ მითინგმა დაადგინა: ინგლისის მთავრობა დარწმუნებული უნდა იყოს მთელის ერის დასაბრუნებში ყოველთვის, როდესაც ოსმალეთის სომხების შესახებ იზრუნავს. გარდა ამისა მინტინგს რეგულირება აწმობს, რომ არავითარი რეფორმა არ ჩაითვალოს ნამდვილად, თუ ევროპის კონტროლით არ მოხდება და თუ ამავე კონტროლის ქვეშ არ იქნება სამუდამოდ.

ოსმალეთი. ტელეგრაფმა უკვე გვაუწყა მოკლედ, რომ ოსმალეთის მთავრობამ ირ შეიწყარა ევროპის სახელმწიფოების წინააღმდეგის უმთავრესი მუხლები სომხეთში რეფორმების მოხდენის შესახებ. პორტა დათანხმებულა მხოლოდ ზოგიერთ წერილან რეფორმებზედ. მაგალითად: პრობას იძლევა—დიდის ყურადღებით აღდგინოს თვალ-ყური ქორეგს, რათა შექმდებულ-კუოს მთავარ სომხების აობრება, უმაღლესი თანამდებობა ჩააბაროს ქრისტიანთა პროვიციებში ქრისტიანთ და პოლიციამოც იყოლის ქრისტიანნი. რაც შეეხება უმთავრეს რეფორმებს, ოსმალეთმა უარ-პყო ისინი იმ მოსაზრებით, რომ სომხეთის პროვიციებში ვერ შეითვისებენ ახალს წეს-წყობილებასა.

წმირიანი რედაქციის მიხარო.

ნება მისობოთ უგულვალად მადლო-ბა გამოუგესხლო თქვენს პატრიარქულ გაცხათს სასულიერო ლუკა დასაჩესი ქუ-ანდელუბანს, რომელსაც რწმუნებულის წმედამო ხაგოამარს სამწველო სოფლის სასარგებლოთ შეჭრება ოც-და-ორი მასიოთ. გთხოვთ შეიბრძოდელოთ საივ დატყველოთ.

ა. ლეიუბაშა 3 მან., ვ. წყლავამ 3 მან., თ. კეჭოშაშვილი 2 მან., მ. გუგუშვილი 1 მ., ო. სავიანოვა 1 მ., ა. ანასტასიადი 1 მ., ო. ვაგინაძე 1 მ., დ. მდინარაძე 1 მ., ს. მ. რეგულიადი 1 მ., ე. სოლოფუილი 1 მ., ს. ბეკერელი 1 მ., ა. ხაყა. რაძე 1 მ., მ. ქალაძე 1 მ., მ. ბუ-რიძე 1 მ., ო. მარაშვილი 1 მ., მ. მ. მასხაველი 1 მ., და ჯ. ანდ-ელუბანი 1 მან.

მღვდელი სოლომონ ანდელუბაძე.
1895 წ. ივლისი 23.

ბ. რედაქციო ნება გვაბოძო, და-ბა ახას მცხოვრებთ მიჯნართო შამ-სას გარდმოქვეს ის სომეხ-დაცნსა მანათა მანეს, რომელსაც, რომელსაც თე-ოთი გამაივსად, დაწინა ორსა მ. ნეთადამ. ეს ყველა სამეთხოვრესი სა-სარგებლოდ იყო შეგზავნილი და რად-განაც სამეთხოვრესად დღეს სადათს მიღს მივს ამჟამს შამსას წყლავამი, ამიტომ საჭიროა ის ყველა დაგვიბრუნდეს.

ერთი წვერთავანი.

დებემა

(რუსეთის დებემათა სააგენტოსაგან).
3 აგვისტო.

პმბარაზრგი. სამიწათ-მოქმელო დებარტამენტი აცხადებს, რომ 8 ევგენისთვის (16 აბ. სტ.) ბრიუსელში მოხდება ხალხთა-შორის სამიწათ-მოქმელო კონგრესი, რომელსაც და-ტსრუებიან ოფიციალური წარმომად-გენლები რუსეთისა.

სოხი. კობურის პრინცმა გუ-შინ ინახულა პეტერბურგიდან და-ბრუნებული ბულგარიის დებუტატი.

ნიკიის უოსა.

კულახს—მ. ვა. კანდელას: და-უბტდელ პატრა წყილუბს და კარეს-პოლდრეცებს რადქეთი არ ინახავს, რიცს გამოცხადებული ვაქსე გახუთოს.

განსხალეანი

ბირეგლი კერძო სამკურნალო ექიმის ნავასარდინანსა (კუთაში, კარანციის ძველს პირადიკ) ავადმყოფთა იღებენ ექიმნი ყოველ-დღე, ყვირა დღეებს გარდა.

დილაობით:

ბ. ა. ნავასარდინანი, 11—12 საათ. იმათ, ვისაც სჭირს: სნეულეზანი სახი-რურგოთ, ვენეროილი და სიფილისი.

გ. მ. ჩაქვანი, 9—10 საათ. სნე-ულეზანი: თვალისა, შინაგანი და ნერ-ვეების.

ქ. ქალი ა. ო. სარაკან შერ-ბინანისა, 10—11 საათ. სნეულეზა-

ნი: დედათა სქესისადა შინაგანი.
ა. ჭ. შროტასეფია, 12—1 სა-ათ. სნეულეზანი: ყურ-სა, ყელისა, სხვირის და გულ-მკერდისა.
ბ. შ. კანაბეგდანი, 1—1/2 სა-ათ. სნეულეზანი: შინაგანი და პა-სუვებისა.

სადაბოობით:

ა. ფ. შროტასეფია, 5—6 სათ-მბათის, ხუთმბათის და შამათის.
ბ. გ. გურგო, 6—7 საათ. სნე-ულეზანი: სიფილისი, ვენეროილი, ში-ნაგანი და კანისა.

ბ. ა. ნავასარდინანი, 7—7/2 სა-ათამდის.

ბ. გ. გურგო. გამოიკვლევს ქიმი-ურად და მიკროსკოპულად შარდს, ნახველს, სისხლს, რძეს და სხვ. რევა-დარეგების და რეცეპტ: აწერისა ფსი ათი შური; ფსი კონსილიუმის და ოპერაციებისათვის—მორეგებით. სამკურნა-ლის საწოლიც აქვს ავადმყოფთათვის.
დარქტორია სამკურნალოსი დოქტო-რი შადეიანის ნავასარდინანი.
(857—1468)

გაპოგა ბვილისის სათამა-ღაზარო ბმნისა

აზნაზარო ბმნისა აზით აცხადებს, რომ 9 აგვისტოს ამა წლისა ბანკის შინაბაში, არწურეთისულის სახლში ფრეილინის ქუჩაზედ, მოხდება მეორ-ად უკანასკნელი საჯაროდ ვაქ-რობა, ვაკუბობის განუმეორებლად, იმ მამულეზანი, რომლებიც ამ წლის 24-სა და 26 ივლისს დანიშნულს ვაკუბობაზედ ვერ იქმნენ გასულიუ-ლი.

მალაქის მამულეზანი:

მაიდებაქე ლუკა გიორგის ძე: (ვაკუბობით უსყიდულ იქნა ვილ-გარა. მელქეშევისაგან). ერთ-სართუ-ლიანი სახლი სარადეთი, მიწა ზო-მითი 163⁴/₁₀₀ ოთხ-კუთხი სავ; ქ. ბათუმის მე 4 განყოფილებაში, მუშე-თისა ნაწილში; თავნი ვალი 2677 მან. 69 კაბ., შემოსატანი გარდასა-ხალი 149 მან. 99 კაბ. და სულ 2827 მან. 68 კაბ.

მათივე ანდრია გრიგოლის ძე: ორ-სართულიანი ქვის სახლი სარდა-დეთი, მიწა ზომით 126 ოთხ-კუთხი სავ, 1-ლს ნაწილში, პირველს გან-ყოფილებაში ქ. ტფილისში, ზემო-მოსკოვის ქუჩაზედ; თავნი ვალი 11,547 მან. 15 კაბ., შემოსატანი გარდასახალი 530 მან. 14 კაბ. და სულ 12077 მან. 29 კაბ.

უხაროვი დავით გარაპეტას ძე და მინსინცები: სოფლო არუთი-ნას ასულ, კუბრინიან, იკანდელუბ და ასტევი გარაპეტას ასულნი: სამ-სართულიანი ქვის სახლი სარდა-დეთი, სამ-სართულიანი ფლიგელი, ერთ-სართულიანი შინაბა და ფი-რული, მიწა ზომით 604¹/₂ ოთხ-კუთხი სავ.; ანუ რამდენიც აღმოჩნ-დება; მერვე ნაწილში, ქ. ტფილისში; თავნი ვალი 29,041 მან. 85 კაბ., შემოსატანი გარდასახალი 1282 მან. 97 კაბ. და სულ 30,824 მან. 82 კაბ.

ჭაჭი ადა-ბეგუბ ნანუბა, ქალი მა-მედ-ჭანას-ხან-სარდარისა; ორ-სარ-თულიანი ქვის სახლი ორის მეზონინთ, ორი ერთ-სართულიანი შინაბა და ხეხილის ბაღი, მიწა ზომით 743 ოთხ-კუთხი სავ., ანუ რამდენიც აღმოჩნ-დება, შაგარის უბანში ქ. ტრევენიში; თავნი ვალი 7744 მან. 49 კაბ., შემ-ოსატანი გარდასახალი 350 მან. 82

კ. და სულ 8095 მან. 31 კაბ.— ერმალივე ტიპოვით ივანეს ძე: 2 ორ-სართულიანი სახლი და ერთ-სარ-თულიანი შინაბა, მიწა ზომით 60 ოთხ-კუთხი სავ., 2 ნაწილში ქ. ტფი-ლისში პირველ პარალელურს ქუჩა-ზედ, თავნი ვალი 7127 მან. 10 კაბ., შემოსატანი გარდ. 274 მან. 12 კაბ. და სულ 7410 მან. 23 კაბ.—

სოფლის მამულეზანი:

აფნაზი ალექსანდრე ალექსანდრეს ძე: სახნავი, სათბი, საძოვარი ადგი-ლები და ტყე, მიწა ზომით 1,919 დეს. 1390 ოთხ-კუთხი სავ., ტფილისის გუბ. და მარაში, საავარაკოებში: დრკა, წვერსა და წყრულეთში; თავნი ვალი 17349 მან. 40 კაბ., შემოსატანი გარდასახალი 772 მან. 20 კაბ., და სულ 18121 მან. 60 კაბ. ამილანებრები: გიორგი, თემ-რაზ, კოსტანტინე, ბარბარე, ალექ-სანდრა, სალომე და მარია ივანეს ძენი და ასულნი; სახნავი და საძო-ვარი ადგილები, მიწა ზომით 657 დესეტ. 1200 ოთხ-კუთხი სავ.; ტფი-ლისის გუბერნიასა და გორის მაზრა-ში, ს. კასპის საავარაკოში, თავნი ვალი 5827 მან. 51 კაბ., შემოსატანი გარდასახალი 305 მან. 64 კაბ. და სულ 6183 მან. 15 კაბ.

ანდრეი ივანევი: ია და ზაზა დო-ნიკეს ძენი; საძოვარი ადგილები, მიწა ზომით 518 დესეტ. 330 ოთხ-კუთხი სავ., ტფილისის გუბერნიასა და სილანის მაზრაში, ზიარის საავარა-კოში; თავნი ვალი 12,451 მან. 96 კაბ., შემოსატანი გარდასახალი 371 მან. 39 კაბ., და სულ 12,823 მან. 35 კაბ.

ამირადავი აბელ ივანეს ძე; სა-ხნავი, სასახლკარე ადგილი შერბე-ზით და ვენბა, მიწა ზომით; გირე-ნობის მიწაში 151 დესეტ. 300 ოთხ-კუთხი სავ., ხოლო გმიჯვით, რომელიც 1887 წელს მიიღა, 102 დესეტ. 1440 ოთხ-კუთხი სავ., ტფი-ლისის გუბერნიასა, გორის მაზრაში ს. პრეოში; თავნი ვალი 7639 მან. 60 კაბ., შემოსატანი გარდასახალი 364 მან. 78 კაბ., და სულ 8004 მან. 38 კაბ.

ჩოლოყუევი: რევაზ ალექსან-დრეს ძე, ბიძინა ოთარის ძე და ელი-საბედ დავითის ასული; სახნავი ად-გილები და ტყე, მიწა ზომით 720 დესეტ, ტფილისის გუბერნიასი, თი-ანეთის მაზრაში, ამბერის საავარაკო-ში, თავნი ვალი 7947 მან. 47 კაბ., შემოსატანი გარდასახალი 236 კაბ., და სულ 8224 მან. 37 კაბ.

შელავითიანი შემოსატანი გარდა-სახალი 56 მან. 90 კაბ., თანსწო-რად განაწილებული დანაჩრჩ ოთხ-ნახევარ წყლზედ.

ჭავჭავაძე დავით რომანოზის ძე; ვენბი, მიწა ზომით ზედამწვენი 3 დესეტ. ტფილისის გუბერნიასი, სილანის მაზრაში სოფ. მუკუხანში; თავნი ვალი 1800 მან., შემოსატანი გარდასახალი 108 მან. 48 კაბ., და სულ 1908 მან. 48 კაბ.

წერა-კითხვის საზოგადოების წინის მალაქიანი ისიცლება შემდეგ ვაქსები: მან. კაბ

ბუნების კარი ყლით ი. გოგებაშვილისა	90
გეომეტრია II მ. ყიფი-ნისა	50
ვისრამიანი	1 50
ახსულ. რ. ერისთავისა I	1
ახსულ. რ. ერისთავის II	4
კოკორი, ანუ ანბანი და პირველი საკითხავი წიგ-ნი, სახლობაში სახსარე-ბელი, ი. გოგებაშვილისა	10
კრილოვის არაკები, თარგ. აკაკისა	30
ივანე მშვენიერის ყლით	80
მოთხრობანი ვაგა-ფშავე-ლისა	30
შექსპირის დრამები ს. ყი-ფიანისა	20
სეიის გვირგვინი	10
პატარა მოამბე II აღ. მი-რიანშვილისა	10
რომანოზ კრუხო, თარგ. ან. თუმანიშვილისა	30
რუხი ბეგელი გ. წერე-თლისა	15
ტილოლა და დანაში	3
შალვას თავგადასავალი ცა-პარილისა	15
ხეთანი	15
წითელი ფარანი, თარგ. ან-დროშვილისა	15
ხომლი, ანუ რჩეულითა ლე-ლექითა კრება, ი. გოგებაშ. სატატი ან. თუმანიშვი-ლისა	30
კონა ი. გოგებაშვილისა	10
კუნწულა, ანუ მოთხრო-ბანი მოზრდილ ყრმათა-თვის ი. გოგებაშვილისა	50
ლექსები ვახტ. ორბელია-ნისა	40
	60

სამოგილ შარბიკანის

რიალელი

მიანინო

ფის-გარმონიანი, სკანდინავი, გე-ტრეპი, ფლეტა, კლარინეტი, სოტეა, სიმები და სს. და სს.

ყოველ ამ სასუსკო იარაღის შექმნა შეიძლება ფსის წყროლ-წვილილ ვაღ ხელით.

სხალა შემოსაყურსტეა მეტად იგზავნის

გვგვსასის ცენტრალა საქეობა სამუსიკო ანსტრუქსი, ბ. მ. შირიანიანიანი, რომლისაგანაც სამიწათკორო სამუსიკო საზოგადოება ყოველს სპირო სამუსიკო იარაღს შედულობს.

Тифлисть. Музыкальное дело Б. М. Мирянина. Дворцова ул. (24—1819—21)